

Unija lahko sama sklene Marakeško pogodbo o dostopu do objavljenih del za slabovidne osebe

Ta pogodba namreč lahko vpliva na skupna pravila Evropske unije o varstvu avtorske pravice

Marakeška pogodba¹ državam članicam pogodbenicam nalaga, da v nacionalni zakonodaji določijo, da lahko nekateri subjekti (in sicer javne ustanove in nepridobitne organizacije, ki opravljajo storitve izobraževanja, usposabljanja, prilagojenega branja ali dostopa do informacij) brez dovoljenja imetnika avtorske pravice v dostopnem formatu reproducirajo ali širijo izvode objavljenih del za slepe in slabovidne osebe ter osebe z drugimi motnjami branja (v nadaljevanju: upravičene osebe). Države morajo tudi olajšati čezmejno izmenjavo izvodov v dostopnem formatu s tem, da dovolijo nekatere oblike uporabe in uvoza teh izvodov.

Svet je leta 2012 Komisijo pooblastil, da v imenu Evropske unije sodeluje pri pogajanjih, ki so potekala v okviru Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (SOIL) glede predvidene Marakeške pogodbe. Pogodba je bila sprejeta 27. junija 2013. Ker je Komisija menila, da lahko Unija sama (brez sodelovanja držav članic) sprejme Marakeško pogodbo, je vložila predlog sklepa o sklenitvi pogodbe, ki ga Svet ni sprejel. Zato je pri Sodišču vložila predlog za izdajo mnenja, da bi dobila odgovor na vprašanje, ali lahko Unija sama sklene Marakeško pogodbo ali pa je za to potrebno sodelovanje držav članic. Postopka za izdajo mnenja se je udeležilo osem držav članic, ki menijo, da Unija ni izključno pristojna za sklenitev celotne pogodbe in da je njihovo sodelovanje zato nujno.²

Sodišče je svojem današnjem mnenju preučilo, ali je Marakeška pogodba povezana s trgovinsko politiko, ki v skladu s Pogodbo DEU spada v izključno pristojnost Unije. Sodišče je ugotovilo, da **ta pogodba ne spada v skupno trgovinsko politiko**. Po eni strani namreč cilj te pogodbe ni spodbujanje, olajševanje ali urejanje mednarodne trgovine z izvodi v dostopnem formatu, temveč izboljšanje položaja upravičenih oseb z olajšanjem njihovega dostopa do objavljenih del z različnimi sredstvi. Po drugi strani čezmejnih izmenjav izvodov v dostopnem formatu, ki so predvidene z Marakeško pogodbo, ni mogoče enačiti z mednarodno trgovino, ki jo opravljajo običajni subjekti za komercialne namene (izmenjave namreč potekajo le med javnimi ustanovami ali nepridobitnimi organizacijami pod pogoji, ki jih določa ta pogodba, pri čemer sta izvoz in uvoz namenjena le upravičenim osebam).

Sodišče je nato opozorilo, da je **Unija izključno pristojna** tudi, **kadar lahko sklenitev mednarodnega sporazuma vpliva na „skupna pravila“ ali spreminja njihovo področje uporabe**. Sodišče je torej preučilo, ali je v primeru Marakeške pogodbe tako.

Glede tega je Sodišče poudarilo, da Direktiva Unije o avtorski pravici³ državam članicam, ki to želijo, dovoljuje določitev izjeme ali omejitve pravic do reprodukcije ali priobčitve javnosti v korist invalidov. Iz tega izhaja, da je treba izjemo ali omejitev, določeno z Marakeško pogodbo, izvajati v okviru področja, usklajenega s to direktivo. Enako velja za sisteme izvoza in uvoza, ki jih ta

¹ Marakeška pogodba o olajšanem dostopu do objavljenih del za slepe in slabovidne osebe ter osebe z drugimi motnjami branja.

² Gre za Finsko, Francijo, Madžarsko, Italijo, Litvo, Češko, Romunijo in Združeno kraljestvo.

³ Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 230).

pogodba določa, če je njihov namen to, da se na ozemlju države pogodbenice brez soglasja imetnikov pravic odobri priobčitev javnosti ali distribucija v drugi državi pogodbenici objavljenih izvodov v dostopnem formatu. V teh okoliščinah je Sodišče poudarilo, da čeprav lahko države članice na podlagi te direktive določijo tako izjemo ali omejitev, gre za možnost, ki jo je priznal zakonodajalec Unije in ki je močno omejena z različnimi zahtevami prava Unije.

Sodišče je poudarilo tudi, da Marakeška pogodba v nasprotju s to direktivo določa obveznost (in ne le možnost) uvedbe izjeme ali omejitve v korist nekaterih invalidov. Sodišče je torej presodilo, da bodo morale po sklenitvi te pogodbe vse države članice določiti izjemo ali omejitev v korist invalidov.

Iz tega izhaja, da **vse obveznosti iz Marakeške pogodbe spadajo na področje, ki je v velikem delu že zajeto s „skupnimi pravili Unije“, in da lahko sklenitev te pogodbe vpliva na ta pravila ali spremeni njihovo področje uporabe.**

Ker lahko sklenitev Marakeške pogodbe vpliva na Direktivo o avtorski pravici ali spremeni njeno področje uporabe, je Sodišče ugotovilo, da je Unija izključno pristojna in da lahko sama sklene to pogodbo, brez sodelovanja držav članic.

OBVESTILO: Država članica, Evropski parlament, Svet ali Komisija lahko pridobijo mnenje Sodišča glede združljivosti predvidenega sporazuma s Pogodbama. Kadar je mnenje Sodišča odklonilno, lahko predvideni sporazum začne veljati le, če se spremeni ali če se spremenita Pogodbi.

Neuradni dokument za medije, ki Sodišča ne zavezuje.

[Celotno besedilo](#) mnenja je objavljeno na spletnem mestu CURIA.

Kontaktna oseba: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793